

Ενότητα 9^η

Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους.

Μορφές πολιτικής οργάνωσης με τοπικό χαρακτήρα.

Η εδραίωση της επανάστασης απαιτούσε:

1. πολεμική προσπάθεια
2. ανεφοδιασμό των ελληνικών στρατευμάτων
3. πολιτική οργάνωση των περιοχών που απελευθερώνονταν
4. διαχείριση των εθνικών γαιών ή εθνικών κτημάτων (= ακίνητων οθωμανικών περιουσιών που είχαν περιέλθει στον έλεγχο των Ελλήνων).

Οι ανάγκες αυτές καλύφθηκαν από τοπικούς οργανισμούς δηλ. πολιτικούς σχηματισμούς τοπικού χαρακτήρα, οι οποίοι ελέγχονταν από προεστούς, Φαναριώτες, Ιεράρχες ενώ σπάνιζαν οι εκπρόσωποι των κατώτερων τάξεων.

Οι σημαντικότεροι οργανισμοί ήταν:

1. Η Πελοποννησιακή Γερουσία συστήθηκε με πρωτοβουλία Πελ/σιων προεστών χωρίς τη συμμετοχή άλλου φορέα του Αγώνα.
2. Η Γερουσία Δυτικής Χέρσου Ελλάδας με επικεφαλής τον Α. Μαυροκορδάτο
3. ο Άρειος Πάγος διοικούσε την Ανατολική Στερεά Ελλάδα και είχε επικεφαλής τον Φαναριώτη Θεόδωρο Νέγρη.

Χρησιμότητα - προβλήματα:

- οι τοπικοί οργανισμοί βοήθησαν στην επίλυση επειγόντων προβλημάτων
- αλλά προκάλεσαν διαμάχες.
- η διαμάχη κλιμακώθηκε το καλοκαίρι του 1821 όταν ο Δημήτριος Υψηλάντης έφθασε στην Πελ/σο για να αναλάβει την αρχηγία του αγώνα.
- αρκετοί οπλαρχηγοί και φιλικόι κατηγορούσαν τους προεστούς, τους Φαναριώτες και τους Ιεράρχες ότι επιχειρούσαν να μονοπωλήσουν τη διαχείριση της εξουσίας συσπειρώθηκαν γύρω από τον Υψηλάντη.
- το καλοκαίρι του 1821 οι προεστοί αρνήθηκαν να συνεργαστούν με τον Υψηλάντη, απειλήθηκαν επεισόδια με σφαγή και από τις δύο πλευρές, η σύγκρουση μεταξύ προεστών και Υψηλάντη, εκτονώθηκε με παρέμβαση του Κολοκοτρώνη.

Η Α' Έθνοσυνέλευση:

Η Έθνοσυνέλευση: ήταν αποτέλεσμα της ανάγκης για ενιαία διεύθυνση του αγώνα, κατάργησης των τοπικών οργανισμών και δημιουργίας κεντρικής διοίκησης.

- Συγκλήθηκε στην Επίδαυρο (Δεκ.1821- Ιαν.1822)
- Συγκροτήθηκε από εκλεγμένους αντιπροσώπους
- Ψήφισε το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα, γνωστό ως Σύνταγμα της Επιδαύρου το οποίο:
 1. ήταν έντονα επηρεασμένο από τα συντάγματα της γαλλικής επανάστασης
 2. ανακήρυσσε την ελληνική ανεξαρτησία
 3. θέσπιζε το πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας, ρύθμιση που αποτελούσε μοναδική εξαίρεση σε όλη την Ευρώπη επειδή τότε επικρατούσε η βασιλεία.

4. η Εθνοσυνέλευση έσπευσε να διακηρύξει ότι η επανάσταση ήταν εθνική και δεν είχε κοινωνικοανατρεπτικό χαρακτήρα.
5. η διοίκηση ορίστηκε ότι θα αποτελούνταν από δύο σώματα με ετήσια θητεία α) το εκτελεστικό = κυβέρνηση με 5 μέλη ,β) το βουλευτικό με 70 μέλη.
6. πρόεδρος του εκτελεστικού εκλέχτηκε ο Μαυροκορδάτος και του βουλευτικού ο Υψηλάντης, αλλά στο βουλευτικό πλειοψηφούσαν οι προεστοί γεγονός που αποδυνάμωνε τον Υψηλάντη.

Η Β Εθνοσυνέλευση:

1. συγκλήθηκε σε συνθήκες πολιτικής έντασης στο "Αστρος Κυνουρίας Απρίλιο 1823
2. ενέκρινε μια ελαφρώς τροποποιημένη, εκδοχή του συντάγματος της Επιδάουρου δηλ. ο Νόμος της Επιδάουρου
3. καταργήθηκαν όλοι οι τοπικοί οργανισμοί
4. και το αξίωμα του αρχιστράτηγου που έφερε ο Κολοκοτρώνης.
5. πρόεδρος του Εκτελεστικού ορίστηκε ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης
6. πρόεδρος του Βουλευτικού ο Μαυροκορδάτος.

Εμφύλιος Πόλεμος

- εκδηλώθηκε το φθινόπωρο του 1823 αρχικά ως σφοδρή πολιτική σύγκρουση
- και αργότερα ως ανοικτή ένοπλη αναμέτρηση και κορυφώθηκε τα έτη 1824-1825.

ΑΙΤΙΑ: ποικίλα. Ανάγονται σε προϋπάρχουσες καταστάσεις και στα νέα δεδομένα που προέκυψαν.

1. οι αντιθέσεις, δηλ. κατά την προεπαναστατικοί περίοδο, ηγετική θέση στον Ελληνισμό είχαν οι πρόκριτοι, οι ιεράρχες και οι Φαναριώτες που επιδίωκαν να διατηρήσουν κατά την επαναστατική αλλά και μετεπαναστατική την κυρίαρχη θέση τους. Προσέκρουσαν όμως στους φιλικούς και στους οπλάρχηγούς, που αναδείχθηκαν στο πεδίο της μάχης κρατούσαν το βάρος του πολέμου και διεκδικούσαν το αναλογούν σ'αυτούς μερίδιο στην εξουσία. Με αυτούς συντάχθηκαν τα παλικάρια και τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Αυτή ήταν η σημαντικότερη αιτία της σύγκρουσης.
2. τοπικιστικές αντιθέσεις : οι νησιώτες , οι Στερεοελλαδίτες και οι Πελ/σιοι αποτελούσαν συμπαγείς αντίπαλες παρατάξεις που ενεργούσαν εναντίον των άλλων χωρίς έλεος.
3. η αίσθηση της αδικίας από την κατανομή των λαφύρων του πολέμου =λείες αποτέλεσε μια άλλη αιτία σύγκρουσης . π.χ. οι Στερεοελλαδίτες καταλόγιζαν στους Μωραίτες αποκλειστική ιδιοποίηση του πλούτου των Τούρκων.
4. τα χρήματα των αγγλικών δανείων εξέθρεψαν το μίσος. Η αγγλόφιλη παράταξη κατηγορούνταν πως εκμεταλλεύτηκε πολιτικά τα δάνεια και εξυπηρέτησε με αυτά τους προσκεείμενους σ αυτή.
5. προσωπικές αντιπαλότητες, ατομικές φιλοδοξίες που έκαναν τα άτομα να αλλάζουν παράταξη ανάλογα με το συμφέρον τους.

Αλλά η εσωτερική αυτή σύγκρουση δεν ακυρώνει την ύπαρξη ενοποιητικής προσπάθειας ανάμεσα στους επαναστάτες. Έτσι εξηγείται το πώς μετά το 1825 η

έννοια της εθνικής διοίκησης επικράτησε για να καταλήξει αργότερα στον Ιωάννη Καποδίστρια.

Η Γ Εθνοσυνέλευση

- συγκλήθηκε το 1826 στην Επίδαυρο αλλά διαλύθηκε αμέσως όταν έγινε γνωστή η πτώση του Μεσολογγίου.
- Συγκλήθηκε ξανά την άνοιξη του 1827 στην Τροιζήνα
- Εξέλεξε κυβερνήτη της Ελλάδας τον Ιωάννη Καποδίστρια με θητεία 7 ετών.
- Ψήφισε το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδος ,που βασιζόταν στην αρχή της διάκρισης των εξουσιών
- Διαπνέονταν από φιλελεύθερες ιδέες
- Ήταν το πιο δημοκρατικό της εποχής του.

2 Αξιοποιώντας τις πηγές 1 και 3, καθώς και όποια άλλα στοιχεία θεωρείτε σχετικά, να γράψετε σύντομο κείμενο με θέμα τα αίτια του εμφύλιου πολέμου την εποχή του Αγώνα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο εμφύλιος πόλεμος εκδηλώθηκε το φθινόπωρο του 1823 και κορυφώθηκε τα έτη 1824-1825. Πήρε τη μορφή βίαιης πολιτικής αντιπαράθεσης αλλά και ένοπλης ρήξης. Επρόκειτο για έναν εσωτερικό πόλεμο με οδυνηρές συνέπειες.

Τα αίτια της σύγκρουσης είναι ποικίλα. Ανάγονται σε προϋπάρχουσες καταστάσεις και στα νέα δεδομένα που προέκυψαν.

1 Κατά την προεπαναστατική περίοδο, ηγετική θέση στον ελληνισμό είχαν οι πρόκριτοι ή προεστοί, οι ιεράρχες (επίσκοποι, ηγούμενοι μοναστηριών) και οι Φαναριώτες. Αυτοί, λοιπόν, επιδίδωκαν να διατηρήσουν κατά την επαναστατική περίοδο, όπως επιδίωξαν και κατά τη μετεπαναστατική, την κυρίαρχη θέση τους. Προσέκρουσαν όμως στους οπλαρχηγούς και τους Φιλικούς που αναδείχθηκαν στο πεδίο της μάχης, κρατούσαν το βάρος του πολέμου και, εύλογα, διεκδικούσαν το αναλογούν σε αυτούς μερίδιο στην εξουσία. Με αυτούς συντάχθηκαν τα παλικάρια και τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα. Εδώ έγκειται η σημαντικότερη αιτία της σύγκρουσης.

Το παραπάνω σχήμα το έσπαγε ο τοπικισμός. Έτσι, νησιώτες, Στερεοελλαδίτες και Πελοποννήσιοι αποτελούσαν συμπαγείς αντίπαλες παρατάξεις που ενεργούσαν εναντίον των άλλων χωρίς έλεος. Να μια δεύτερη αιτία.

Η αίσθηση της αδικίας από την κατανομή των λαφύρων του πολέμου (λείες) αποτέλεσε μια άλλη πηγή της σύγκρουσης. Οι Στερεοελλαδίτες, για παράδειγμα, καταλόγιζαν στους Μωραίτες αποκλειστική ιδιοποίηση του πλούτου των Τούρκων («Οι Μωραίτες ελύσσαξαν από τα πολλά πλούτη»).

Αλλά και τα χρήματα των αγγλικών δανείων εξέθρεψαν την αντιπαλότητα. Η αγγλόφιλη παράταξη κατηγορούσαν πως εκμεταλλεύτηκε πολιτικά τα δάνεια και εξυπηρέτησε με αυτά τους προσκείμενους σε αυτή («οι λίρες του δανείου»).

Κοντά σε αυτά πρέπει να εκτιμηθούν και οι προσωπικές αντιπαλότητες και οι ατομικές φιλοδοξίες που οδηγούσαν τα άτομα, ανάλογα με το συμφέρον τους, να αλλάζουν εύκολα παράταξη και να συντάσσονται με πρόσωπα που προηγουμένως εχθρεύονταν θανάσιμα.

Η εσωτερική αυτή σύγκρουση, ωστόσο, δεν ακυρώνει την ύπαρξη ενοποιητικού στοιχείου ανάμεσα στους επαναστάτες, δηλαδή την απόκτηση της εθνικής ελευθερίας. Πρέπει να θεωρήσουμε ότι αυτή υπέκειτο της εμφύλιας διαμάχης και την κάλυπτε. Έτσι εξηγείται το πώς μετά το 1825 η έννοια της Εθνικής Διοίκησης επικράτησε, για να καταλήξει αργότερα, όταν τα πράγματα δυσκόλεψαν, στον ένα, τον Ιωάννη Καποδίστρια.

Sos
→